

**Hazırlayan. Ali YARDIM, İzmir Millî Kütüphanesi Yazma
Eserler Kataloğu Cilt I, İzmir Millî Kütüphane Vakfı yayını,
İzmir 1992, XXXII + 726 s.**

Vehbi GÜNAY

Kitaplar, dünyada varolan bilim, teknik, kültür ve sanat alanları için vazgeçilmez bilgi kaynaklarıdır. Bu yazılı kaynaklardan faydalanma yolu ise kataloglardan geçmektedir. Kataloglar mevcut kütüphane birikimlerinin bir araya toplanmış hali olarak hizmet vermektedirler.

Türk tarihçileri arasında anekdot olarak anlatılan, Mükrimin Halil Yinanç'ın Düstür-nâme-i Enverî'nin o zamana kadar tek nüshasını Fransa'da Biblioteque National'de bulması ve büyük güçlüklerle kopya ederek Türk kültürüne kazandırması hiç şüphesiz tartışılmaz bir hizmettir. Ancak bu yazmanın bir nüshasının da Türkiye'de, İzmir'de bulunduğunu bilmemek de büyük eksiklikler.

Tanıtmaya çalışacağımız eser, Türkiye'de bir kütüphanede bulunan yazmaların kataloglanmasıdır. Doç.Dr. Ali YARDIM tarafından hazırlanan bu katalog Türkiye kütüphaneleri arasında müstesna bir yere sahip ve İzmir için bir kültür merkezi olma özelliğini koruyan İzmir Millî Kütüphane'de bulunan yazma eserlerin kataloğudur.

Kitapta verilen bilgilere göre kütüphane; XIX. yüzyıl başlarında yabancılara ait kütüphane, kültür kurumu ve okulların bulunduğu İzmir'de Türklere mahsus bir kütüphane meydana getirme düşüncesiyle 1911 yılında teşebbüs edilerek 23 Haziran 1912 de hizmete girmiştir. Çeşitli değişiklikler ile 30 Ekim 1930 tarihinde halen bulunduğu binaya taşınan kütüphane mimarî olarak da değişik bir özelliğe sahiptir.

Kütüphanede, kuruluş tarihinin eskiliği, bağışlar ve devlet nüshası alma avantajı sayesinde yazmalar, basma kitaplar, mecmualar ve

gazete koleksiyonlarının mevcudu artmıştır. 1990 yılı sonu itibariyle 271.598 kitap, 5590 cilt eski ve yeni harfli gazete , 2509 adet dergi ve 4.000 i aşkın el yazması kitap, risale ve taş baskı eser mevcut bulunmaktadır (s.XXX).

Bu zamana kadar hiç bir şekilde kataloğu çıkarılmamış ancak teşebbüs edilmiş sözü edilen 4.000 civarındaki yazmanın “numaralanmasından demirbaşına, adından eb’âdına varıncaya kadar her şeyi ile yeniden oluşturulmuş bir kütüphânenin “bibliyografik künye kataloğu olma özelliği, çalışmanın önemini ve zorluğunu ortaya koymaktadır. Hazırlayan sahası olmamasına rağmen, sorumluluk duygusu ve çalışma titizliği ile bu zahmetli işi yüklenmiş ve bu kıymetli eseri meydana getirmiştir.

Yazma eserler; Arapça, Farsça ve Türkçe olarak sınıflandırılmış olup, yayımlanan I. cildinde Arapça yazmalara yer verilmiştir.

Kitapta, kitabın sunuş kısmının yer aldığı Önsöz (s. V-VI), katalogda kullanılan Kısaltmalar (s. XI), hazırlanış maksadı, metodu ve düşüncelerin yer aldığı Giriş (s.XIII-XIX) ve İzmir Millî Kütüphanesi (s. XXIX-XXX) tarihçesinin ve faaliyetlerinin anlatıldığı kısımlar mevcut olup, her kısmı İngilizce çevirileri takip etmektedir.

Birinci bölümde yer alan Arapça yazmalar;

1- Mushaf-ı Şerîf ve Cüzler (s.3-13), 2- Kur’ân İlimleri (s.15-128), 3- Hadîs ve Hadîs İlimleri (s.129-227), 4- Târih-Coğrafya (s.229-255), 5- ‘Akâid-Kelâm (s.257-354), 6-Fıkıh (s.355-610), 7- Tasavvuf-Ahlâk (s.611-726) başlıkları altında ilimlere göre tasnif edilerek her bir ilmin içindeki ana konular da dikkate alınmıştır.

Hazırlayan, “fâsılasız üç yıl devam eden” bu çalışmasında o zaman kadar mevcut katalogları dikkate almış, fakat bunları ölçü olarak kullanmayıp özel bir metodla şimdiye kadar olan katalog sistemlerinin de kullanıldığı bir örnek meydana getirmiştir.

Katalog hazırlanırken yazım ve basım teknikleri faydalanana yormayacak derecede güzel kullanılmıştır. Yazmalar hakkında, yeri

geldiğinde C.Brockelmann'ın yaptığı zühûllere de dikkat çekilerek, verilmiş bilgiler kataloğa derli toplu bir kaynak olma özelliğini de kazandırmıştır.

İmlâ konusunda şimdiye kadar kullanılanlar da göz önünde bulundurulmak suretiyle Türk telâffuzuna uygun imlâ ve işâretleme sistemi kullanılmıştır. Katalog bu bakımdan da yapılacak diğer kataloglama çalışmalarına örneklik edebilecek durumdadır.

Hazırlayan, XII ile XIX. Yüzyıllar arasındaki uzun bir dönemde yazılmış bu eserlerin müstensihlerinin çoğunluğunun Türklüğü ve çok geniş bir coğrafyada yazılmış olması özelliğiyle de Türk kültür tarihi açısından dikkatimizi çekmektedir.

Böyle büyük bir birikim eseri meydana çıkarmak gibi bir görevi hakkıyla yerine getiren ve ilim âlemine kazandırarak, kataloğunu hazırladığı bu eserleri araştırmacıların hizmetine sunan Doç.Dr.Ali YARDIM'a teşekkür eder, İzmir Millî Kütüphane Vakfı'nın en kısa zamanda geriye kalan Arapça yazmalarla, Farsça ve Türkçe yazmalar ile kıymetli basmaların kataloglarının bulunduğu bölümleri yayınlamalarını temenni ederiz.

